

Meanderende Maas visie op de regio rond de Maas

Project Meanderende Maas gaat de ruim 26 km lange Maasdijk aan de Brabantse zijde vanaf Ravenstein tot Lith versterken, de Maas aan Gelderse en Brabantse zijde meer ruimte geven en het gebied mooier en economisch sterker maken.

Het gebied voldoet dan aan de nieuwe normen voor waterveiligheid, die sinds 2017 van kracht zijn. Met de versterking van de dijk, in combinatie met verruiming van de Maas, worden in de toekomst zo'n 270.000 mensen en belangrijke infrastructuur beter beschermd tegen overstromingen. Tegelijkertijd ontstaan kansen voor de regio rondom de Meanderende Maas; voor natuur, landschap, recreatie, cultuurhistorie, leefomgeving en economie.

Structuurvisie en milieueffectrapportage ter inzage voor inspraak

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Gelderland hebben respectievelijk 20 en 21 januari ingestemd met de Ontwerp Interprovinciale structuurvisie Meanderende Maas en bijbehorende milieueffectrapportage. Beide liggen van 11 februari tot en met 23 maart 2020 ter inzage. Alle belanghebbenden hebben de mogelijkheid te reageren. Dat kan via www.brabant.nl/loket

In deze folder lees je meer over de procedure en over wat er in de structuurvisie en milieueffectrapportage staat.

Van voorkeursalternatief naar inspraak op structuurvisie

De bestuurders van de betrokken organisaties bij Meanderende Maas hebben in december 2019 het Voorkeursalternatief Meanderende Maas vastgesteld. Voor dit plan op hoofdlijnen, bestaande uit diverse maatregelen, is intensief samengewerkt met bewoners en ondernemers. Deze maatregelen uit het Voorkeursalternatief leggen we nu vast in een structuurvisie. Dat doen de provincies Noord-Brabant en Gelderland in de zogenoemde interprovinciale structuurvisie. Ook is er in een milieueffectrapportage onderzocht wat de mogelijke effecten van de maatregelen zijn op het milieu.

Interprovinciale structuurvisie, het voorkeursalternatief vastgelegd

Visualisatie Voorkeursalternatief
Meanderende Maas, december 2019

Kijk op onze site voor een animatie-
video waarin de maatregelen in het
gebied te zien zijn.

Wat is de betekenis van een interprovinciale structuurvisie?

Project Meanderende Maas gaat over het grondgebied van twee provincies. Daarom noemen we het een interprovinciale structuurvisie. De structuurvisie geeft richting aan de koers die de provincies op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling willen volgen. Provinciale Staten van beide provincies stellen na de beoordeling van de zienswijzen de structuurvisie vast.

Deze structuurvisie is bindend voor de twee provincies. De bestuurlijke samenwerking tussen de partners van project Meanderende Maas is er wel op gericht dat het provinciale beleid uit deze structuurvisie (voor wat betreft de maatregelen tot 2028) doorwerkt naar lokaal gemeentelijk beleid en regelgeving. Daarmee wordt de structuurvisie uiteindelijk bindend voor iedereen.

Wat staat er in de structuurvisie Meanderende Maas?

In deze structuurvisie geven de provincies Noord-Brabant en Gelderland hun visie op het ruimtelijk beleid en de hoofdlijnen van nieuwe ontwikkelingen voor het gebied vanaf de Brabantse dijk en de uiterwaarden tot aan de Gelderse dijk tussen de A50 en de stuw bij Lith. De structuurvisie bestaat uit twee onderdelen:

- 1 Maatregelen tot 2028 uit het Voorkeursalternatief Meanderende Maas;
- 2 Toekomstbeeld tot 2050.

Legenda

Waterveiligheid

Dijk versterken volgens principe eenheid in verscheidenheid

Riviernatuurpark

- Gekanaliseerde Maas herkenbaar houden
- (Oude) boogmeanders herstellen
- Riviernatuurpark met ooibos, rietmoeras ontwikkelen
- Ecologische verbindingzones aansluiten

Rijk cultuurhistorisch landschap

- Cultuurhistorische bebouwing (kerk, klooster, molen, kasteel)
- Lelyzone steilrand zichtbaar maken
- Cultuurhistorische structuur versterken
- Structuur van bakenbomen toekomstbestendig maken
- Cultuurhistorische laan behouden
- Besloten oeverwal met kernen, infrastructuur recreatie en functies
- Zuiderwaterlinie met vestingstadjes versterken

Aantrekkelijk recreatielandschap

- Veerpont
- Poort naar het gebied realiseren
- Recreatieconcentratiegebied
- Kwaliteitsimpuls Gouden Ham (waterkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit)
- Recreatieve verbindingen / struinp pad ontwikkelen
- Fijnmazig netwerk van routes
- Passantenhaven ontwikkelen
- Zwemstrandje ontwikkelen
- Recreatief water (strandjes, haventjes, zwemmen, varen etc)
- Gezicht aan de Maas ontwikkelen
- Potentiële ontwikkelingslocaties o.b.v. zelfrealisatie

Economische kracht

- Multimodaal knooppunt haven van Oss
- Voorzieningen in de kernen
- Electriciteitscentrale, stuw en sluis
- Open komgebied met landbouw, contrast met oeverwal behouden
- Vaarverbinding verbeteren
- Spoor met station

2 Toekomstbeeld tot 2050

De structuurvisie geeft ook een doorkijk naar de lange termijn: het toekomstbeeld tot 2050. Het is een beeld en een ambitie, die samen het belang van waterveiligheid en het versterken van gebiedskwaliteiten duidelijk maken. Door het langetermijnperspectief heeft het nog een hoog abstractieniveau. Maar het geeft wel de richting aan voor de na te streven doelen in het gebied van de Meanderende Maas. Het toekomstbeeld is bedoeld om partijen en initiatiefnemers in het gebied te inspireren en om hier (samen) invulling aan te gaan geven. Het laat de kansen zien en nodigt uit om gericht met elkaar in gesprek te gaan.

1 Maatregelen tot 2028 uit Voorkeurs-alternatief Meanderende Maas

De structuurvisie is het provinciale planologisch kader voor de concrete maatregelen die we vóór 2028 willen realiseren. Dit maatregelenpakket komt overeen met het Voorkeursalternatief Meanderende Maas. Het is gericht op het invullen en (deels) bereiken van de gestelde doelen rond het veilig maken van de dijk in combinatie met rivierverruiming en gebiedsontwikkeling op de korte (2025) en middellange termijn (2028). De maatregelen dragen bij aan het toekomstbeeld tot 2050.

Milieueffectrapportage, milieueffecten in beeld

Voor de structuurvisie Meanderende Maas is een milieueffectrapportage uitgevoerd. Hierin zijn de milieueffecten van de maatregelen uit de twee kansrijke alternatieven ('X' en 'Z', oktober 2018) onderzocht. Het MER geeft de effecten van de beoogde maatregelen op onder meer water, natuur, woon- en leefomgeving en landschap weer. Er staat ook in welke maatregelen mogelijk zijn om negatieve effecten te verkleinen, te voorkomen of te compenseren.

Conclusies

Uit het m.e.r. blijkt dat er voor verschillende milieu-aspecten sprake is van positieve effecten. Dit komt mede doordat de bijdrage aan het milieu al onderdeel is van een aantal doelen van Meanderende Maas. Dit geldt bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling, komen tot een robuust riviersysteem, versterken van ruimtelijke kwaliteit en bevorderen van duurzaamheid. Bij het ontwerp en samenstellen van alternatieven heeft het milieu dus al een nadrukkelijke rol gespeeld.

De (enkele) negatieve milieueffecten die zijn vastgesteld, spelen met name in de aanlegfase. Te denken valt bijvoorbeeld aan milieuhinder door graafwerkzaamheden (geluid en stof). Bovendien zijn het voornamelijk effecten die door het treffen van maatregelen verzacht worden. Zo kunnen we ook ongewenste effecten op beschermde soorten (zoals kamsalamander, grote modderkruiper en bever) en sediment in de rivier goed compenseren.

Over m.e.r. en MER

Milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieueffecten van een plan of project in beeld voordat de overheid daar een besluit over neemt. De verwachte effecten worden beschreven in een milieueffectrapport (MER). Zo kunnen de overheden die het besluit nemen de milieueffecten bij hun afwegingen betrekken.

Keuzes

Bij de keuzes die hebben geleid tot het voorkeursalternatief (de maatregelen tot 2028) - en de vertaling daarvan in de structuurvisie - zijn de in beeld gebrachte milieueffecten afgewogen. Naast milieu-effecten zijn keuzes vooral gebaseerd op de mate waarin maatregelen bijdragen aan het bereiken van de projectdoelen én de haalbaarheid van maatregelen (o.a. betaalbaarheid, draagvlak in het gebied, beschikbaarheid grond). Zo is er gekozen voor:

- versterking van de bestaande tuimel- en bomendijken aan de riviervoorzijde met behoud van de bestaande structuur van bomen omdat deze structuur waardevol is vanuit cultuur-historisch perspectief;
- reliëfvolgend afgraven zodat het karakteristieke reliëf in de Diedensche Uiterdijk niet verdwijnt (vanwege de aanwezige aardkundige waarden in de grote oude meanderbocht)
- het realiseren van een doorsteek bij Appeltern omdat deze in hoge mate bijdraagt aan het doel van waterstandsdeling maar ook vanwege de verwachte vermindering van blauwalg in de Gouden Ham;
- winterbedmaatregelen die het meest effectief zijn voor het verlagen van de waterstand in het Brabantse deel. In de Diedensche Uiterdijk zijn mede vanwege natuurdoelen ondiepe bevaarbare meanders opgenomen;
- een natuurlijke zonering van de plantengroei in de uiterwaarden die zowel recht doet aan de nagestreefde waterstandsdeling als aan de gewenste realisatie van de provinciale natuurambities (rivier- en rietmoeras met oobos, waarbij met name oobos bijdraagt aan de vastlegging van CO₂).

Procedure en inspraak interprovinciale structuurvisie en m.e.r.

Met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) zijn betrokkenen in oktober 2018 geïnformeerd en geraadpleegd over de gewenste inhoud en diepgang van het MER. Op basis van de NRD en de reacties daarop is nu het plan-MER bij de interprovinciale structuurvisie opgesteld.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en Gelderland hebben de ontwerp Interprovinciale structuurvisie en het MER vastgesteld en ter inzage gelegd voor inspraak. Iedereen kan van 11 februari t/m 23 maart – gedurende 6 weken – een zienswijze indienen. Daarnaast toetst de Commissie voor de Milieueffectrapportage het MER 1e fase inhoudelijk en wordt advies ingewonnen bij Brabant Advies en andere wettelijke adviseurs. Deze zienswijzen en adviezen worden betrokken bij het vaststellen van de definitieve interprovinciale structuurvisie door Provinciale Staten van Noord-Brabant en Gelderland later dit jaar.

Verder onderzoek

In de volgende fase van het project, de plan-uitwerkingsfase, wordt het voorkeursalternatief nader uitgewerkt in samenspraak met de omgeving. Dat betekent dat er een MER 2^e fase opgesteld wordt waarin meer gedetailleerd onderzocht wordt of, passend binnen het Voorkeursalternatief, vanuit milieuoogpunt betere varianten mogelijk zijn. Daarnaast onderzoeken we nog nadrukkelijker of we de negatieve effecten kunnen verzachten. Denk aan:

- effecten op grondwaterstanden, oppervlaktewater-systeem en de woningen van de optie grondwater (binnendijks) bij de geul Appeltern – Maasbommel;
- analyse en uitwerking van effecten op de scheepvaart, vooral bij de samenkomen van de meander in de Ossekamp en het burgemeester Delenkanaal;
- nader rivierkundig onderzoek, zoals naar de stroming bij de doorsteek Appeltern;
- onderzoek naar bodemdaling/zetting in het gebied. Het is op dit moment niet bekend of er al eerder zetting opgetreden is in dit gebied en hoeveel (potentiële) zetting hier nog mogelijk is;
- jaarrond natuuronderzoek naar voorkomende soorten;
- onderzoeken effect van pipingbermen (extra brede berm om te voorkomen dat zand onder de dijk wegspoelt) op afwatering van (individuele) huizen;
- onderzoeken van de droogtesituatie en de invloed van de damwanden op de grondwaterstanden en kwel;
- nieuw beleid en andere ontwikkelingen waar in de komende periode een besluit over genomen wordt;
- archeologisch en bodemkundig vervolgonderzoek.

Stikstof

In het MER is een eerste beschouwing van de effecten van stikstof uitgevoerd die de beoogde maatregelen kunnen veroorzaken. Daarvoor zijn (worst case) aannames gedaan voor de aanlegfase, bijvoorbeeld over het aantal vrachtwagenbewegingen dat nodig is. Daaruit blijkt een zeer kleine toename van stikstof (0,02 mol/ha/jaar) in de aanlegfase in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Er zijn verschillende mogelijkheden om het effect op nul te krijgen. Denk aan de inzet van schonere voertuigen, andere manieren van transport, salderen en efficiënte fasering. De mogelijkheden en de noodzaak hiervoor gaan we in de planuitwerkingsfase nader onderzoeken.

Bekijk de interactieve kaart online!

Ga naar www.meanderendemaas.nl en bekijk de interactieve kaart met alle maatregelen uit het voorkeursalternatief.

Samen met bewoners en ondernemers

Mensen die in het projectgebied wonen, werken en recreëren hebben op verschillende manieren hun ideeën, zorgen en wensen met ons gedeeld.

Uit alle contacten blijkt dat er een breed draagvlak is voor het behoud van de karakteristieke bomen. Ook voor de recreatieve routes op de dijk en in de uiterwaarden. Aandachtspunten bij de verdere uitwerking zijn onder meer de ligging van het fietspad in de uiterwaard bij Maasbommel, de tweerichtingsbrug bij Appeltern, het (recreatie)verkeer op de dijk en de impact van lange pipingbermen. Op de website kunt u in het participatieverslag lezen welke reacties wij hebben ontvangen. Ook in de volgende fase betrekken wij bewoners en ondernemers bij de verdere uitwerking van het plan.

Planning

2020

Structuurvisie en milieu-effectrapportage ter inzage voor indienen zienswijzen

2020

Afronding Verkenningfase en start planuitwerking in samenspraak met betrokkenen

2023

Start uitvoering

2025

Maasdijk voldoet aan de eisen

2028

Afronding alle werkzaamheden

Meer informatie?

Kijk op www.meanderendemaas.nl en schrijf u in via de website op onze digitale nieuwsbrief. We zijn ook te volgen op Twitter, Facebook en Instagram: @MeanderendeMaas

Colofon

Dit is een uitgave van projectorganisatie Meanderende Maas
Oplage: 1.000 - Februari 2020

Provincie Noord-Brabant

Natuurmonumenten

Waterschap
Aa en Maas

GEMEENTE
Oss

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Waterschap
Rivierland

provincie
Gelderland

Gemeente
Wijchen

Gemeente
West-
Maas en
Waai

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat